

L'experiència del dolor

Tot i que el dolor és una de les experiències més comunes de la vida, sempre sorprèn i contínuament ens exigeix aprendre i adaptar-nos a les noves circumstàncies.

29/11/2012

Ningú no pot considerar-se "expert" en el dolor, el qual sempre té una dimensió d'originalitat: en la forma com es manifesta, en les causes, i en les diverses reaccions que desencadena. Moltes vegades ens

trobem patint profundament per motius i raons que no esperem.

El sant pare Joan Pau II, escriu: «El sofriment humà suscita compassió; suscita també respecte, i a la seva manera, atemoreix. En efecte, hi està continguda la grandesa d'un misteri específic [...] l'home, en el seu sofriment, és un misteri intangible» [1] .

La principal peculiaritat del dolor humà és que planteja un interrogant existencial. «Dins de cada sofriment experimentat per l'home, i també en el fons del món del sofriment, apareix inevitablement la pregunta: per què? És una pregunta sobre la causa, la raó, una pregunta sobre la finalitat (perquè), en definitiva, sobre el sentit» [2] .

En efecte, quan s'emprèn la recerca del sentit del dolor, l'ésser humà es qüestiona sobre el sentit de la seva mateixa existència i tracta d'aclarir

l'abast i el significat de la seva pròpia llibertat. «Puc rebutjar el dolor? Puc, potser, fixar una distància amb el dolor, suprimir-lo? El dolor imprimeix a la vida el seu sentit efímer» [3] .

Aquesta experiència humana ens mou a cercar l'ajuda d'altres persones i a oferir, alhora, la nostra assistència. L'experiència del dolor ens ensenya a prestar més atenció a altres persones [4] . El dolor marca la diferència entre una persona madura i equilibrada, que és capaç d'enfrontar obstacles i situacions difícils, i una persona que es deixa portar i absorbir per les emocions i sensacions.

La interacció mútua entre el dolor i l'amor

« No oblidis mai que el Dolor és la pedra de toc de l'Amor » [5] .

Aquesta afirmació incisiva i profunda de sant Josepmaria Escrivà

està relacionada amb les diferents reaccions davant el dolor.

Hi ha una relació entre la manera en què cada persona viu el dolor i la seva forma d'estimar, perquè només s'accepta el dolor quan hom capta que el seu sentit és l'amor. Només així es pot arribar a exclamar: « ***Beneït sigui el dolor. —Estimat sigui el dolor. Santificat sigui el dolor... ¡Glorificat sigui el dolor!*** » [6] .

En els escrits de sant Josepmaria, el misteri del dolor és una constant pedra de toc, esdevé ocasió per a un encontre cara a cara amb Déu, que es va fer home per ensenyar-nos a viure com a homes.

Amb l'Encarnació, Jesucrist va voler experimentar tot el sofriment humanament possible per ensenyar-nos que l'amor pot superar qualsevol classe de dolor. En un dels passatges de Camí, sant Josepmaria expressa:

Tot un programa, per a seguir amb profit l'assignatura del dolor, ens el dóna l'Apòstol: spe gaudentes — per l'esperança, contents, in tribulatione patientes—soferts, en la tribulació, orationi instantes — en l'oració, constants » [7] .

El dolor és un punt de trobada entre l'alegria de l'esperança i la necessitat de la pregària. Els cristians accepten el dolor amb l'esperança d'un goig futur. Són plenament conscients dels seus límits i confien en l'ajuda que s'implora a Déu en la pregària.

No es tracta del convenciment de la pròpia capacitat d'afrontar les dificultats per un mateix, ni d'adoptar la posició pessimista d'aquell que pensa que el patiment és l'última i inevitable estació en el camí de la vida, « ***Si saps que aquests sofriments —físics o morals— són purificació i mereixement, beneeix-los » [8] .***

El sofriment és una cruïlla de camins, un lloc de pas, no és mai l'estació final. Així, la pregària esdevé un moment important, en què el sofriment troba sentit i, amb la gràcia de Déu, es converteix en alegria [9] .

L'efecte catàrtic de la pregària es fa realitat perquè, cada vegada que l'home prega, experimenta la misericòrdia de Déu i comparteix les seves preocupacions i problemes, rebent alhora un senyal gairebé intangible del seu Amor: « ***Déu meu, ensenya'm a estimar! —;Déu meu, ensenya'm a pregar!*** » [10] .

La relació entre el dolor i l'amor és molt forta. Aquells que estimen i que es «forquen al foc del dolor», troben la joia [11] . «L'Amor és també la font més plena de la resposta a la pregunta sobre el sentit del sofriment» [12] . Sant Josepmaria solia dir: « ***Et vull feliç a la terra.*** —

I no ho seràs si no perds aquesta por del dolor. Perquè, mentre «caminem», en el dolor hi ha precisament la felicitat » [13] .

Aquesta és una afirmació tan contundent que marca el camí cap a la felicitat, cap al fi últim de l'home.

Tanmateix, hi ha moments en aquest recorregut en què l'experiència del dolor forja la vida d'un home. No es tracta ja d'una qüestió d'acceptació o rebuig del dolor, sinó d'aprendre a considerar el sofriment com a part de la nostra existència i com a part del pla de Déu per a cadascun de nosaltres.

«El sofriment és també una crida a manifestar la grandesa moral de l'home, la seva maduresa espiritual» [14] . Afortunadament, amb la seva llibertat i la seva racionalitat l'home pot afrontar amb èxit els esdeveniments dolorosos.

Per fer-ho, ha d'assolir un nivell més alt de maduresa personal, fita que no es produeix de manera passiva i tampoc pot considerar-se com definitivament assolida. Cal fer provisió de tots els recursos espirituals i adoptar una actitud apropiada. Com afirma Viktor Frankl, la capacitat de patir forma part de la pròpia educació, és una fase important del creixement interior i també d'autoorganització [15] .

Actualment, la incapacitat per afrontar el dolor i el sofriment, físic o espiritual, prové precisament de la manca d'una "cultura del sofriment". Inicialment, són els pares els qui tenen por d'enfrontar els fills amb el sacrifici. Com a conseqüència, es veuen temptats a donar-los tot i de manera immediata. Pensen que sempre hi haurà temps per patir més endavant o guarden la il·lusió que

aquests moments no arribaran mai per a ells [16] .

És difícil entendre com una persona pot resistir l'adveniment imprevist d'un dolor intens sense haver-ho experimentat abans. De fet, aquestes persones són més propenses a patir crisis nervioses i depressions.

El patiment experimentat per sant Josepmaria en la seva família va ser una manera molt pràctica d'adquirir la maduresa a la qual altres només arriben després de molts anys. La seva biografia és exemplar. Va estar seriosament malalt en la infantesa, va haver d'enfrontar la mort de tres germanes, va contemplar el sofriment del seu pare davant les conseqüències d'una crisi econòmica, es va veure obligat a traslladar-se a una altra ciutat amb el conseqüent canvi en l'estil de vida.

Després, va tornar a experimentar el patiment al seminari, dolor que, unit

a moltes hores de pregària davant el Santíssim Sagrament, el va fer madurar espiritualment. Les múltiples proves internes i externes que el Senyor li va enviar, van requerir una gran dosi d'esperit de sacrifici, fins i tot la persecució que va patir durant la fundació de l'Opus Dei. Va patir a més de diabetis, malaltia que el va deixar exhaust durant molts anys.

En certa manera, podríem dir que no se li va estalviar res. Sant Josepmaria sempre va tenir la capacitat d'entendre el sofriment i dolor aliens a causa de la seva experiència personal i no simplement per coneixement teòric. Va afrontar el patiment amb fe i valentia, i amb una gran paciència humana i sobrenatural.

Els malalts són un tresor

«Els testimonis de la creu i de la resurrecció del Crist han transmès a

l'Església i a la humanitat un específic Evangeli del sofriment. El mateix Redemptor ha escrit aquest Evangeli sobretot amb el propi patiment assumit per amor, perquè l'home "no es perdi, sinó que tingui vida eterna". Aquest sofriment, juntament amb la paraula del seu ensenyament, ha esdevingut una font rica per a tots els qui han participat en els sofriments de Jesús en la primera generació de deixebles i confessors i, després, en les que s'han anat succeint al llarg dels segles» [17] .

El Sant Pare Joan Pau II creu que aquells que pateixen són protagonistes privilegiats de l'evangeli del dolor, que Jesucrist en persona va començar a escriure amb el seu mateix dolor. Cada persona que pateix porta aquest Evangeli a la vida amb el seu dolor personal. És un Evangeli viu, que mai no acabarem d'escriure, i que veritablement ens

capacita per reconèixer Déu mateix en cada un dels qui pateixen.

En la seva profecia del Judici Final, nostre Senyor ens diu: «Llavors el rei dirà als que estan a la seva dreta: Veniu, beneïts del meu Pare, preneu possessió del regne preparat des de la creació del món. Perquè [...] vaig estar malalt i em vau visitar [...] Senyor, ¿quan et vam veure malalt [...] i et vam anar a veure? [...] I el Rei els respondrà: Us ho ben asseguro que totes les vegades que vau fer això a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu» [18] .

Conscient de la identificació entre Crist i els malalts, sant Josepmaria sempre va intentar transmetre a les persones properes a ell, un afecte especial pels malalts. Constantment va repetir que estimava Déu i els altres amb el mateix cor. Sabia com estimar els altres a través de Déu i

ells, al seu torn, l'acostaven més a Déu.

Els malalts ocupaven un lloc especial en el cor de sant Josepmaria, perquè en cada un d'ells veia la imatge de Crist que pateix. Per això, cada un li atreïa, d'una manera misteriosa i forta, a la corredempció.

En la pregària, s'imaginava a ell mateix com un dels Apòstols, desitjant reparar per la seva fugida en el moment de la Creu. Per reparar per les desercions que havien augmentat tant els sofriments de Jesús, desitjava que els malalts fossin estimats de la mateixa manera com una mare estima amb tendresa el seu fill, i que mai no se'ls deixés sols.

«Com sempre, quan un fill meu es troba malalt, els dic a aquells que viuen al seu costat que han tenir-ne cura de manera que no estranyi la seva mare que és lluny, i que en aquells moments, hem de ser com

una mare per aquest fill meu, cuidant-lo com la seva mare ho hagués fet». I en un altre moment, «Tot i que som pobres, mai no hem d'estalviar res en la cura dels nostres germans malalts. Si fos necessari, robaríem un trosset de Cel per a ells i el Senyor ens ho perdonaria» [19] .

« —Nen. —Malalt. —Quan escriviu aquestes paraules, ¿no us ve la temptació de posar-les amb majúscula? És que, per a una ànima enamorada, els nens i els malalts són Ell » [20] . Els malalts són un tresor, solia dir, perquè en viure l'ascetisme somrient, que era tan preuat per sant Josepmaria, el malalt pot convertir la seva malaltia en pregària.

Es converteix en un tresor per als altres també perquè, al cuidar-lo, practiquen la virtut de la caritat i s'enriqueixen mentre que la cura que presten és el millor que poden oferir.

La malaltia és un tresor per a l'Església perquè cada persona malalta participa en la passió de nostre Senyor a la Creu [21] .

El malalt en estat greu, a l'acostar-se al moment de la trobada personal amb Déu, es dirigeix cap a aquest instant d'una manera especial. Aquesta trobada té un efecte de purificació profunda i, a la vegada, de pau.

« Aquest home es mor. Ja no hi ha res a fer... ». Ja fa anys: era en un hospital de Madrid. Després de confessar-se, quan el sacerdot li donava a besar el seu crucifix, aquell gitano deia, cridant, sense que aconseguissin fer-lo callar:— Amb aquesta podrida boca meva no puc pas besar el Senyor!—Però, si li faràs una abraçada i un petó molt fort de seguida, al Cel!...Has vist una manera més bellament

tremenda de manifestar la contrició?» [22] .

Aquest episodi de la vida del fundador resumeix idealment la seva actitud davant la mort i el dolor. El valor purificador del sofriment del gitano adquireix una dimensió il·limitada i, juntament amb la gràcia del sagrament de la Penitència, la mort perd l'espectre de la por. Es converteix, en canvi, en l'oportunitat que la fe de tot home espera: la de poder contemplar Déu cara a cara, no com a jutge, sinó com a Pare amorós que ens espera per abraçar-nos.

Professionals en contacte amb el dolor

No és fàcil enfrontar la situació de persones que pateixen diàriament i, a la vegada, mantenir un interès viu pels seus problemes i les seves tristeses. En aquestes circumstàncies hi ha el risc de manejar el dolor de

manera anònima, intentant alleujar falsament l'atmosfera en què han de viure diàriament els professionals de la medicina.

Es poden trobar infermeres molt competents a qui el dolor ja no els afecta profundament. En lloc de veure el pacient com un ésser humà, amb una visió integral de les seves necessitats, centren la preocupació pel que es requereix per respondre a les necessitats clíniques de la persona.

Els metges també es troben sovint en perill de considerar els pacients des d'un punt de vista merament pragmàtic, limitant l'atenció al diagnòstic i les opcions terapèutiques.

A part del contacte amb el malalt durant les etapes de diagnòstic i planificació de tractament, els metges són invisibles, absorbits per activitats administratives, cursos,

consultes amb col·legues i conferències.

Les paraules del nostre Pare a un cirurgià ortopèdic són significatives. El metge li va preguntar com era possible evadir la rutina en la seva professió: «Viu a la presència de Déu, com segurament ja fas. Ahir vaig visitar una persona malalta a qui estimo amb tot el cor de pare, i entenc la gran tasca sacerdotal que vosaltres els metges feu. Però no t'enorgulleixis d'això, perquè tothom té ànima sacerdotal! Necessiteu posar en pràctica la vostra ànima sacerdotal! Quan et rentes les mans, quan fas servir la teva bata blanca, quan et poses els guants, pensa en Déu i en el seu sacerdocí real, al qual sant Pere es refereix. Només així evitaràs la rutina a la feina. Faràs bé al cos i també a l'ànima» [23] .

El treball dels metges i de les infermeres és una realització

ininterrompuda i intangible d'allò que va dur a terme nostre Senyor durant la seva vida a la terra. Els seus miracles ho demostren: els cecs podien veure, els muts podien parlar, els sords podien sentir, els coixos, caminar. Va guarir els epilèptics i els leprosos, i fins i tot va ressuscitar morts.

Un metge, en llegir l'Evangelí, no pot evitar percebre la profunda compassió de Jesús quan s'acostava als malalts, prenent Ell la iniciativa per anar a trobar-lo i atenent sempre les seves súpliques. No obstant això, el Senyor sí establir una condició: fe, una fe humana i sobrenatural en Ell.

Quan en l'Evangelí aquell pare pregunta per què els apòstols no havien pogut guarir el seu fill, Jesús respon que a causa de la seva manca de fe [24] . Actualment, els metges obliden amb freqüència la necessitat fonamental d'establir una relació de

veritable confiança amb els pacients. Aquests es veuen estimulats a posar la confiança en els medicaments més que en la persona que els administra. La burocratització inapropiada en la pràctica mèdica pot efectivament destruir la relació metge-pacient i reduir-la a un mer intercanvi d'informació i prescripcions, on les estadístiques prenen el lloc de la comunicació interpersonal.

Sant Josepmaria Escrivà recordava als metges la dimensió única que posseeix la relació personal amb el pacient, i els estimulava a evitar caure en la rutina en la seva feina. Els urgia a mantenir el cor a to amb el cor de Déu. No es tractava de sentimentalisme, sinó de la forta convicció que no es pot exercir la professió mèdica com si fos qualsevol altra professió, ni tan sols mogut merament per l'amor a la ciència.

En una ocasió, algunes infermeres li van demanar com podien millorar en el seu treball, i ell va contestar:

«Necessitem moltes infermeres cristianes. El vostre treball és un sacerdoci, molt més que el treball d'un metge. He dit molt més perquè vosaltres teniu la delicadesa, la proximitat d'estar sempre a prop al pacient. Crec que per ser infermera, cal una veritable vocació cristiana. Per perfeccionar aquesta vocació, es requereix estar científicament preparat i tenir una gran delicadesa» [25] .

En una altra oportunitat, va explicar encara més l'anterior plantejament:

«¡Que Déu us beneeixi! Penseu que esteu cuidant la Sagrada Família de Natzaret i que la persona malalta és Jesús [...] O penseu que és la seva Mare. Tracteu-los amb amor, amb cura, amb delicadesa. Assegureu-vos que no necessitin res, especialment l'ajuda espiritual [...] Jo prego per

vosaltres perquè penso en el bé o en el mal que podeu fer. A una persona que està espiritualment preparada, se li pot parlar del seu estat amb franquesa. Però si aquest no és el cas, heu d'aprofitar qualsevol oportunitat per ajudar-los a anar a la confessió i a rebre la comunió. I arribarà el moment en què la persona que està malalta desitjarà que se li digui que se'n va al Cel. Jo mateix conec alguns exemples molt bonics» [26] .

Més d'una vegada, sant Josepmaria va emfatitzar la dimensió sacerdotal d'aquesta feina: «M'impessiona quan em diuen una cosa que molts de vosaltres ja coneixeu. Els metges han de fer el que fan els bons confessors, però en l'esfera material. Els metges han no només de preocupar-se de l'estat físic del pacient sinó també de la seva ànima» [27] .

El prestigi professional, una manera de donar glòria a Déu

El fundador de l'Opus Dei sabia com aplicar la crida universal a la santedat a la professió mèdica. Per cercar la santedat a la feina, hem de fer la feina amb perfecció, amb competència professional. **« A qui pugui ser savi no li perdonem que no ho sigui » [28] . « La santedat es compon d'heroismes.—Per tant, en el treball se'ns demana l'heroisme d'«acabar» bé les tasques que ens corresponen, dia rere dia, encara que es repeteixin les mateixes ocupacions. Si no, no volem ser sants » [29] .**

Sant Josepmaria es referia també amb freqüència a la necessitat que el metge tingui ànima sacerdotal. **« Afirmes que vas entenent de mica en mica el que vol dir «ànima sacerdotal»... No t'enfadis si et contesto que els fets demostren**

que ho comprens només en la teoria. —Cada jornada et passa el mateix: al vespre, a l'examen, tot són desigs i propòsits; al matí i a la tarda, a la feina, tot són peròs i excuses. ¿Així és com vius el «sacerdoci sant, per a oferir víctimes espirituals, agradables a Déu per Jesucrist»? » [30] .

També va entendre la connexió entre la santedat i els interessos del intel·lecte humà: « *Si has de servir Déu amb la teva intel·ligència, estudiar, per a tu, és una obligació greu* » [31] i « *Posa un motiu sobrenatural a la teva feina professional quotidiana, i hauràs santificat el treball* » [32] .

I de nou, adreçant-se als metges, sant Josepmaria deia: «Imiteu-lo, d'aquesta manera, sereu més refinats, més cristians cada dia, no només més doctes, fins i tot més que

un expert, sinó més com un dels deixebles de Crist» [33] .

Sant Josepmaria convidava infermeres i metges a comparar la seva feina amb la d'un sacerdot. Parlava de la seva tasca assignant-li el qualificatiu de missió sagrada, per la seva proximitat amb els que pateixen, que són imatges de Crist a la creu. El seu afecte i atenció ens recorden l'amor compassiu de Jesús pels malalts durant la seva vida terrenal.

Per aquestes raons, sant Josepmaria Escrivà va referir-se amb claredat a la necessitat de viure la vocació de metge i d'infermera amb una actitud veritablement professional: amb perícia científica, amb la cura amorosa d'una mare i amb esperança humana i sobrenatural.

Resulta difícil entendre realment la malaltia si no s'ha experimentat la seva càrrega, almenys una vegada a

la vida, i si no s'han viscut aquests moments en què sorgeix la temptació de caure en la ira o el rebuig.

Sant Josepmaria Escrivà està capacitat per parlar tan clarament i caritativament sobre el sofriment i el dolor perquè els experimentà en la seva vida. Va poder conviure amb el sofriment i el dolor precisament perquè creia en l'amor de Déu. Confiava en Déu amb la mateixa confiança que un nen petit té amb el seu Pare. Transmetia clarament aquesta actitud en la predicació i les seves accions parlaven tan eloqüentment com les seves paraules. Qualsevol que confiï a sant Josepmaria el seu dolor i la seva tristesa aprendrà a confiar el seu patiment a Déu.

P. Binetti

.....

[1] Joan Pau II, *Carta Apostolica Salvifici doloris* , 4.

[2] Ibídem, 9.

[3] C.S. Lewis, *Diario di un dolore* , Milano 1990, p. 40.

[4] Cf. Sant Josepmaria Escrivà , *Forja*, 987.

[5] Sant Josepmaria Escrivà, *Camí* , 439.

[6] 6. Ibíd, 208.

[7] Ibídem, 209.

[8] Ibíd, 219.

[9] Cf. *Salvifici doloris* , 18.

[10] Sant Josepmaria Escrivà, *Forja* , 66.

[11] Cf. *Forja* , 816.

[12] Cf. *Salvifici doloris* , 13.

[13] Sant Josepmaria Escrivà, *Camí* , 217.

[14] Cf. *Salvifici doloris* , 14.

[15] Cf. V. Frankl, *Homo patiens* , Brezzo di Bodero 1979, p. 98.

[16] Cf A. MacIntyre, *Tras la virtut* , Crítica, Barcelona 1987, pp. 34-35.

[17] Cf *Salvifici doloris* , 25.

[18] *Mt XXV*, 34-41.

[19] Cf G. Herranz, "Sense por a la vida i sense por a la mort. Paraules de monsenyor Josepmaria Escrivà de Balaguer i Albás a metges i malalts", a AA.VV., *En memoria de Mons. Josemaría Escrivá de Balaguer* , cit., p. 164.

[20] Sant Josepmaria, *Camí* , 419.

[21] Cf P. Urbano, *El hombre de Villa Tevere* , Barcelona 1994, p. 235.

[22] Sant Josepmaria, *Via Crucis* , III Estació, punt de meditació 3.

[23] Cf G. Herranz, "Sense por a la vida ...", cit., p. 158-159.

[24] Cf *Mt* XVII, 14-20.

[25] Cf G. Herranz, "Sense por a la vida ...", cit., p. 159.

[26] Cf *ibídem*, p. 161.

[27] Cf *ibídem*, p. 159.

[28] Sant Josepmaria, *Camí* , 332.

[29] Sant Josepmaria, *Solc* , 529.

[30] Sant Josepmaria, *Solc* , 499.

[31] Sant Josepmaria, *Camí* , 336.

[32] *Ibídem*, 359.

[33] Cf G. Herranz, "Sense por a la vida ...", cit., p. 160.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/lexperiencia-
del-dolor/](https://dev.opusdei.org/ca/article/lexperiencia-del-dolor/) (05/08/2025)